ជំពូកទី៣

ការញុះញង់

១. ប្រវត្តិច្បាប់

ក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ការញុះញង់មិនមែនជាបទល្មើសស្វយ័តទេ មានន័យថាការញុះញង់មិនមែនជាបទល្មើសដូចជាបទល្មើសចោរកម្ម បទល្មើសឃាតកម្មជាដើមនោះទេ តែវាជាអំពើដែលផ្ញើខ្លួនជាមួយនឹងល្មើសផ្សេងៗទៀតដែលការញុះញង់នោះប្រាថ្នាចង់ឲ្យកើតឡើង។

ការញុះញង់គឺជាការញុាំងឲ្យអ្នកណាធ្វើអំពើអ្វីមួយ ដែលអាចជាអាក្រក់ ឬមិនអាក្រក់។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងភាសានិយាយទូទៅ ការញុះញង់នាំមកនូវន័យអវិជ្ជមាន មានន័យថា ទោះបីការញុះញង់មានបំណងអ្វីក៏ដោយ គេច្រើនចាត់ទុកថា ការញុះញង់ជាអំពើអាក្រក់។ ឧទាហរណ៍ បើមនុស្សម្នាក់បញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យក្រុមមួយប្រឆាំងតវ៉ានឹងការរឹបអូសយកដីធ្លី ឬប្រឆាំងតវ៉ានឹងវិធានការណាមួយរបស់អាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាល គេច្រើនហៅថា ឬចោទថាជននោះញុះញង់ឲ្យមានអំពើប្រឆាំងនឹងអាជ្ញាធររដ្ឋ ហើយគេមើលឃើញថាការញុះញង់នេះជាអំពើអវិជ្ជមាន។ មានរបាយការណ៍ជាច្រើនពីអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលអំពីការចោទប្រកាន់នៅក្នុងតុលាការ ពីបទញុះញង់ប្រឆាំងនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍របស់រដ្ឋាភិបាល ឬការញុះញង់ប្រឆាំងនឹងអាជ្ញាធរជាដើម។

គោលដៅតែមួយគត់នៃច្បាប់ស្តីពីការញុះញង់គឺ ដើម្បីទប់ស្កាត់ការប្រព្រឹត្តអំពើខុសច្បាប់ ឬបទល្មើស។ បើការញុះញង់មានគោលបំណងស្របច្បាប់ នោះវាមិនមែនជាការញុះញង់ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសនោះទេ។ ពាក្យសំដីដែលគេហៅថា "ញុះញង់" នោះវាគ្រាន់តែជាការផ្តល់ដំបូន្មាន ឬជាការជំរុញ ឲ្យធ្វើអ្វីមួយដែលច្បាប់មិនហាមឃាត់ប៉ុណ្ណោះ។

ការញុះញង់កើតចេញពីពាក្យសំដី ការសំដែងកិរិយាណាមួយ ឬកាយវិការណាមួយ។ ពាក្យសំដី, កិរិយា, និង កាយវិការជាមធ្យោបាយនៃការសំដែងចេញរបស់មនុស្ស។ ច្បាប់ស្តីពីញុះញង់ផ្តោតទៅលើការទប់ស្កាត់សំដី, កិរិយា, និងកាយវិការ ដែលបង្កឲ្យកើតមានអំពើខុសច្បាប់។ ដូច្នេះ ច្បាប់ស្តីពីការញុះញង់ ត្រូវតែកំណត់ព្រំដែនឲ្យច្បាស់លាស់ ថា សំដី, កិរិយា, ឬ កាយវិការបែបណាដែលត្រូវហាមឃាត់ ដើម្បីម្យ៉ាងការពារសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញ និង ម្យ៉ាងការពារសេចក្តីរៀបរយនិងសុវត្ថិភាពនៃសង្គម។ ច្បាប់ស្តីពីការញុះញង់ល្អ គឺជាច្បាប់ដែលផ្តល់តុល្យភាពរវាងសេរីភាពខាងការបញ្ចេញមតិ និងការការពារសុខុមាលភាពសង្គម។

២. និយមន័យ

នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការញុះញង់ដែលអាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបាន គឺលុះត្រាតែការញុះញង់នោះសំដៅឲ្យមានការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ឬ នាំឲ្យមានការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម។ បើការញុះញង់មិននាំឲ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទេនោះ នោះគេមិនអាចផ្តន្ទាទោសការញុះញង់បានទេ។

នៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ ការញុះញង់មានពីរប្រភេទគឺ ការផ្តើមគំនិត និង ការញុះញង់ដោយផ្ទាល់។ ការផ្តើមគំនិត ជាការញុះញង់មួយ ដែលមិនមែនជាបទល្មើសស្វយ័ត រីឯការញុះញង់ដោយផ្ទាល់ជាបទល្មើសស្វយ័ត។ នៅផ្នែក ប្រវត្តិនៃច្បាប់ យើងបានពិភាក្សាថា ការញុះញង់មិនមែនជាបទល្មើសទេ តែជាអំពើដែលផ្ញើខ្លួនជាមួយនឹងបទល្មើសមួយទៀត ចុះហេតុអ្វីបានជា "ការញុះញង់ដោយផ្ទាល់" ជាបទល្មើសទៅវិញ។ យើងនឹង

ពិភាក្សារឿងនេះនៅផ្នែកខាងក្រោយៗ។ ឥឡូវនេះ យើងផ្តោតទៅលើការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិតសិន។ ការផ្តើមគំនិតត្រូវបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ២៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលមានសេចក្តីដូចខាងក្រោមនេះ៖

ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកផ្តើមគំនិតក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមចំពោះបុគ្គលណាដែល៖

១. ជំរុញឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះ តាមការណែនាំ ឬការបញ្ជា។

២. បង្កឲ្យមានបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមនោះ ដោយផ្តល់អំណោយ ដោយការសន្យា ឬការគំរាមកំហែង ការញុះញង់ ការលួងលោម ឬក៏ដោយការរំលោភអាជ្ញា ឬអំណាចរបស់ខ្លួន។

ការផ្តើមគំនិតនឹងអាចផ្តន្ទាទោសបានលុះត្រាតែបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវបានសម្រេច ឬបានប៉ុនប៉ង។

អ្នកផ្តើមគំនិតនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវផ្តន្ទាទោសដូចគ្នានឹងចារីដែរ។

៣. ការទទួលខុសត្រូវនៃការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិត (Incitement by instigation)

អ្នកផ្តើមគំនិតមិនមែនជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេ តែជាអ្នកនៅពីក្រោយ ជាអ្នកជំរុញឲ្យអ្នកដទៃប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ។ ដើម្បីឲ្យអ្នកផ្តើមគំនិតទទួលខុសត្រូវចំពោះបទល្មើសដែលត្រូវបានញុះញង់ បទល្មើសនោះត្រូវតែបានប្រព្រឹត្ត ឬ ត្រូវបានប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្ត ដោយចារីចម្បង (បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តអំពើល្មើស) (មាត្រា២៨)។ ការផ្តើមគំនិតអាចធ្វើបានតាមមធ្យោបាយ "ណែនាំ" (មាត្រា២៨.១) (Instruction) ឬ មធ្យោបាយបង្កហេតុ (មាត្រា២៨.២) (Provocation)។ ការញុះញង់ត្រូវផ្តើមដោយចេតនាដើម្បីសំរួល ឬ ជំរុញឲ្យអ្នកណាម្នាក់អាចប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយឬច្រើន។

៣.១ អំពើជាសត្យានុម័តនៃការញុះញង់

ការញុះញង់មានពីរសណ្ឋាន៖ ការបង្ក និង ការណែនាំ។

ក. ការបង្ក

ការបង្កអាចផ្តន្ទាទោសបាន លុះត្រាតែការបង្កនោះត្រូវបំពេញនូវលក្ខខណ្ឌរួមគ្នាគឺ[1]ការញុះញង់នោះត្រូវ *អមដោយកាលៈទេសៈ* (ឬស្ថានដាក់ទម្ងន់) ខ្លះ និងត្រូវធ្វើ *ដោយត្រង់* ចំពោះទៅរក *ឯកត្តបុគ្គល* ជាក់លាក់ណាមួយ។

ក.១ អមដោយកាលៈទេសៈ ឬស្ថានដាក់ទម្ងន់

<u>ការឲ្យអំណោយ, ការសន្យា, ការគំរាមកំហែង</u>៖ ឧទាហរណ៍ ការផ្តល់ប្រាក់ដើម្បីឲ្យមនុស្សម្នាក់ធ្វើសក្ខីកម្មក្លែងក្លាយ, ការសន្យាដល់ជនណាម្នាក់ថានឹងឲ្យរង្វាន់ជាប្រាក់មួយចំនួន បើជននោះអាចបង្ករបួសស្នាមដល់មនុស្សម្នាក់ទៀត, ការគំរាមកំហែងថានឹងបើកការសំងាត់របស់ជនណាម្នាក់ បើជននោះមិនព្រមមិនសហការណ៍នៅក្នុងការជួញដូរគ្រឿងញៀន។

---

[1] ប្រភពដូចគ្នា ម. ទ. ២៦១។

ការបញ្ជា ៖ ឧទាហរណ៍ នាយប៉ូលីសម្នាក់ដែលបញ្ជាឲ្យកូនចៅរបស់ខ្លួនចាប់ឃុំមនុស្សម្នាក់ដែលបានទិញរថយន្តពីមនុស្សម្នាក់ទៀតដោយសុចរិត។ ការចាប់ខ្លួនដោយខុសច្បាប់ក្រោមបញ្ជារបស់នាយប៉ូលីស នាំឲ្យនាយប៉ូលីសនោះមានការទទួលខុសត្រូវជាអ្នកផ្តើមគំនិត ឬញុះញង់ឲ្យមានការឃុំខ្លួនដោយខុសច្បាប់។ នៅក្នុងរឿងក្តីបារាំងមួយ (Bull. Crim. N° 70) អ្នកដំណើរម្នាក់បានពន្យុះអ្នកបើកបររថយន្តម្នាក់ថា "ជាន់ទៅ ជាន់ទៅ កុំឈប់" ហើយអ្នកបើកបររថយន្តនោះធ្វើតាម ដោយពួយរថយន្តដោយចេតនាធ្វើឲ្យកងអាវុធហត្ថម្នាក់របួសធ្ងន់ក្នុងខណៈដែលគាត់កំពុងបើកទ្វាររថយន្ត។ អ្នកដំណើរនោះមានទោសពីការផ្តើមគំនិតដោយការបង្ក។

ការរំលោភអាជ្ញា ឬ អំណាច ៖ ឧទាហរណ៍ នាយកក្រុមហ៊ុនមួយបានប្រើឲ្យកម្មករជាអ្នកដឹកជញ្ជូនម្នាក់ដឹកទំនិញខុសច្បាប់ចូលពីព្រំដែនថៃមកភ្នំពេញ។ កម្មករ ដោយដឹងថាទំនិញនោះខុសច្បាប់ តែបង្ខំចិត្តដឹកដោយខ្លាចនាយកសងសឹកបញ្ឈប់ការងារខ្លួន។ នាយកក្រុមហ៊ុននេះរំលោភអំណាចក្នុងឋានៈខ្លួនជាមេកើយដែលគ្មានអំណាចណាមួយដើម្បីបង្គាប់ឲ្យគេធ្វើអំពើខុសច្បាប់។ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្របារាំង ការរំលោភអំណាចមិនអាស្រ័យលើលក្ខខណ្ឌដែលថាអំណាចដែលយកទៅបំពាននោះជាអំណាចស្របច្បាប់នោះទេ ។ បើអ្នកណាម្នាក់មានអំណាចខាងសីលធម៌ ហើយយកអំណាចនោះទៅបំពានក៏ជាការគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីដាក់ទោសជននោះជាអ្នកផ្តើមគំនិតដោយការបង្កដែរ (Crim. 24 nov. 1953: Bull. Crim. No 304)។ ឧទាហរណ៍ ការទាមទារសគុណពីមនុស្សណាម្នាក់ឲ្យធ្វើអំពើអ្វីមួយដែលខុសច្បាប់គឺជាការរំលោភអាជ្ញាឬអំណាច។

យុត្តិសាស្ត្របារាំងបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងករណីនៃការផ្តើមគំនិត ឬការញុះញង់ដោយការបង្ក, ការឲ្យយោបល់ (advice) ឬ ការសុច (suggestion) ទទេៗ ឲ្យមនុស្សណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ប៉ុន្តែគ្មានដាក់សម្ពាធ ឬ គ្មានអមទៅដោយកាលៈទេសៈជំរុញចិត្តដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនេះទេ នោះការឲ្យយោបល់ឬការសុចនោះមិនអាចចាត់ទុកជាការបង្កបានទេ ដូច្នេះ អ្នកដែលនិយាយនោះមិនទទួលខុសត្រូវក្នុងឋានៈជាផ្តើមគំនិតឬអ្នកញុះញង់ទេ (Crim. 24 déc. 1942: JCP 1944. II. 2651 (2e esp)។

ក.២ ដោយត្រង់

ដើម្បីឲ្យការញុះញង់មួយទទួលខុសត្រូវបាន អ្នកបង្កត្រូវបញ្ជាក់អំពីគំនិតធ្វើបទល្មើសរបស់ខ្លួនដោយពាក្យសំដីច្បាស់ ដែលធ្វើឲ្យចារីចំបងយល់ពីគំនិតដែលអ្នកបង្កចង់បាន។ មានន័យថាសំដីដែលអ្នកបង្កនិយាយមិនអាចមានន័យលើសពីមួយបានទេ។

ក.៣ ឯកត្តបុគ្គល

សារដែលអ្នកបង្កចង់បញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យមានការប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយត្រូវតែសំដៅទៅរកជនណាម្នាក់យ៉ាងជាក់លាក់ គឺមិនមែនទៅកាន់មនុស្សទូទៅទេ ដែលគេមិនដឹងថាអ្នកណាមួយជាប្រាកដនោះទេ[2]។

ខ. ការណែនាំ

ការណែនាំខុសគ្នាពីការបង្ក ត្រង់ថា ការបង្កទាមទារឲ្យមានការជំរុញ ដូចជាការ ផ្តល់អំណោយ ការសន្យា ការបញ្ជា ការបំពានអំណាចជាដើម ដើម្បីជំរុញទឹកចិត្តឲ្យចារីចំបងប្រព្រឹត្តបទល្មើស រីឯការណែនាំវិញ

---

[2] Gaston Stefani et al., Droit penal general, Dalloz, 15 ed. p. 261; Catherine Elliot, French Criminal Law, Willan Publishing, 2001, p.88.

មិនចាំបាច់មានការជំរុញទេ, ការផ្តល់គំនិត ឬ ការផ្តល់ពត៌មាន ដើម្បីឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តយកគំនិត ឬពត៌មាននោះទៅប្រើក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ គឺគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចាត់ទុកជាការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិត (Crim. 31 jan. 1974: Bull crim. No 50; Crim. 28 oct. 1965: JCP 1966)។

ដើម្បីឲ្យការណែនាំនេះជាធាតុផ្សំនៃការញុះញង់ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស អ្នកផ្តើមគំនិតត្រូវតែបានដឹងថាការណែនាំនោះ នឹងសំរាប់យកទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ សេចក្តីណែនាំត្រូវតែ[3]៖

១. មានភាពច្បាស់លាស់ឲ្យអ្នកអនុវត្តយល់ន័យពិតប្រាកដនៃសេចក្តីណែនាំនោះ មិនមែនជាសេចក្តីណែនាំដែលមានន័យទូលំទូលាយធ្វើឲ្យអ្នកអនុវត្តមិនអាចចាប់ន័យបានថាអ្វីជាប្រាកដនោះទេ

២. ជាការចង្អុលបង្ហាញដែលធ្វើឲ្យការអនុវត្តសេចក្តីណែនាំនោះអាចធ្វើទៅកើត ឬ អាចសម្រួលនូវការអនុវត្តបទល្មើសបាន

៣. អ្នកណែនាំនោះដឹងពីមូលហេតុនៃសេចក្តីណែនាំរបស់ខ្លួន (មិនមែនដោយសារការភ្លាត់មាត់ ឬ អចេតនា) ថាខ្លួនចង់បានអ្វី និង ដឹងថា ការណែនាំនោះសំរាប់ធ្វើឲ្យបានសំរេចនូវបទល្មើស។

៣.២ ចេតនានៃអ្នកញុះញង់

ដើម្បីឲ្យអ្នកញុះញង់ទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌបាន ចេតនារបស់អ្នកញុះញង់ និង ចេតនារបស់អ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវស៊ីគ្នា។ នៅក្នុងករណីនៃការញុះញង់ដោយការបង្ក ចេតនារបស់អ្នកបង្កត្រូវចម្លងចូលក្នុងខួរក្បាលរបស់អ្នកប្រព្រឹត្ត។ នៅក្នុងការញុះញង់ដោយការណែនាំ មនសិការរបស់អ្នកញុះញង់អំពីបទល្មើសត្រូវមានព្រមជាមួយគ្នានឹងការផ្តល់ការណែនាំ[4]។

ដោយហេតុថា អ្នកផ្តើមគំនិតគឺអ្នកសមគំនិតជាមួយចារីចំបង អ្នកផ្តើមគំនិតត្រូវតែមានចេតនាចង់ឲ្យបទល្មើសមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ឬ ត្រូវតែបានដឹងថាខ្លួនរួមចំណែកនៅក្នុងការជំរុញឲ្យអនុវត្តបទល្មើសចំបង៖

១. បទឧក្រិដ្ឋ ឬ

២. បទមជ្ឈឹម

គេអាចកំណត់ចេតនារបស់អ្នកផ្តើមគំនិតបាន ដោយមើលទៅលើបំណងរបស់គាត់ដើម្បីផ្តិតគំនិតរបស់គាត់ ទៅលើខួរក្បាលរបស់អ្នកប្រព្រឹត្ត។

ក្នុងករណីនៃការផ្តើមគំនិតដោយការបង្ក អ្នកផ្តើមគំនិតឬអ្នកញុះញង់ត្រូវតែបានចែករំលែកនូវចេតនារបស់គាត់តាមរយៈ ការលើកទឹកចិត្ត ការណែនាំ ឬ ការបញ្ជា។ អ្នកផ្តើមគំនិតត្រូវមានចេតនាជាក់លាក់ចង់ឲ្យអ្នកដែលត្រូវញុះញង់ប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈឹមណាមួយ។ ឧទាហរណ៍ បើអ្នកផ្តើមគំនិតបញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យធ្វើបាតុកម្មដោយសន្តិវិធី ប៉ុន្តែអ្នកធ្វើបាតុកម្មនោះបែរជាធ្វើបាតុកម្មដោយប្រព្រឹត្តអំពើចោរកម្ម ឬប្លន់ទៅវិញ នោះអ្នកផ្តើមគំនិតមិនទទួលខុសត្រូវលើអំពើចោរកម្ម ឬប្លន់នោះឡើយ ព្រោះចេតនារបស់អ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើសឆក់ប្លន់ មិនស៊ីគ្នាជាមួយនឹងអ្នកផ្តើមគំនិត។ និយាយម្យ៉ាងទៀតគំនិតរបស់អ្នកផ្តើមគំនិតមិនបានផ្តិតទៅក្នុងខួរក្បាលរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តទេ។ ប្រសិនបើអ្នកផ្តើមគំនិតណែនាំឲ្យសហការីរបស់ខ្លួនឲ្យសម្លាប់ A ហើយដោយគ្មានការច្រឡំ សហការីនោះបែរទៅជាសម្លាប់ B ទៅវិញ នោះអ្នកផ្តើមគំនិតមិនទទួលខុសត្រូវលើអំពើឃាតកម្ម B

[3] Gaston Stefani et al., Droit penal general, Dalloz, 15 ed. p. 262.
[4] Gaston Stefani et al., Droit penal general, Dalloz, 15 ed. p. 267.

ឡើយ ព្រោះចេតនារបស់គាត់មិនមែនចង់ឲ្យ B ស្លាប់ទេ។ មានរឿងក្តីបារាំងមួយ ដែលនៅក្នុងនោះ ម្ចាស់បំណុលបានឲ្យកាំភ្លើងខ្លីពីរដើមទៅមនុស្សម្នាក់ដើម្បីយកទៅគំរាមកូនបំណុលម្នាក់ឲ្យសងប្រាក់ ប៉ុន្តែ មនុស្សនោះបានសម្លាប់អ្នកយាមផ្ទះទៅវិញក្រោយពីបានឈ្លោះប្រកែកគ្នា (Crim. 13 janv. 1955, D., 1995.291)។ តុលាការបានសំរេចថា ម្ចាស់បំណុលនោះមិនទទួលខុសត្រូវចំពោះឃាតកម្មនោះទេ[5]។

ប៉ុន្តែ បើបទល្មើសដែលគិតទុកដោយអ្នកញុះញង់ និងបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តខុសគ្នាត្រឹមតែស្ថាននៃការប្រព្រឹត្តទេនោះ យុត្តិសាស្ត្របារាំងចាត់ទុកថា អ្នកញុះញង់មិនអាចរួចពីការទទួលខុសត្រូវនោះទេ[6]។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងករណីមួយមនុស្សម្នាក់បានផ្តល់ពត៌មានដើម្បីជួយឲ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតប្រព្រឹត្តបទលួចធម្មតានៅផ្ទះមួយ តែមនុស្សម្នាក់ទៀតនោះ បែរជាដឹកនាំមនុស្សមួយក្រុម ទម្លុះចូលផ្ទះនោះនៅពេលយប់ ដែលជាបទល្មើសលួចមានស្ថានទម្ងន់ ក្នុងករណីបែបនេះ តាមយុត្តិសាស្ត្របារាំងចែងថា "អ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវស្មានទុកជាមុននូវរាល់ទម្រង់ទាំងអស់នៃបទល្មើសដែលអាចកើតចេញពីការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះ"។ នៅក្នុងឧទាហរណ៍ខាងមុននេះ ការគាស់ទម្លាយលំនៅឋានគឺជាទម្រង់មួយនៃការលួចប៉ុណ្ណោះ មិនមែនបទល្មើសដាច់ដោយឡែកដែលទាមទារឲ្យមានអង្គហេតុខុសគ្នាស្រឡះនោះទេ។ ដូច្នេះ បើអ្នកផ្តើមគំនិតម្នាក់ឲ្យកាំភ្លើងទៅសហការីរបស់គាត់ដើម្បីទៅលួចម៉ូតូ ហើយពេលកំពុងលួចនោះម្ចាស់ម៉ូតូមកដល់ហើយស្រែក ពេលនោះសហការីនោះបានបាញ់ម្ចាស់ម៉ូតូស្លាប់ នោះអ្នកផ្តើមគំនិតត្រូវទទួលខុសត្រូវពីបទលួច ដែលមានស្ថានទម្ងន់ដោយសារមរណភាពនៃជនរងគ្រោះ (មាត្រា ៣៦០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ) ពីព្រោះអ្នកផ្តើមគំនិតគួរតែបានមើលឃើញជាមុនថា ការលួចដោយមានកាំភ្លើងវាអាចកើតចេញនូវទម្រង់ផ្សេងៗនៃការលួចដែលប្រើប្រាស់អាវុធ ។

កិរិយាឬសំដីធ្វេសប្រហែស ឬ មិនអាចគ្រប់គ្រងបានជាកត្តាមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីកំណត់ចេតនាដើម្បីញុះញង់ឡើយ។

នៅក្នុងករណីនៃការញុះញង់ឬផ្តើមគំនិតដោយការណែនាំ គំនិត ឬពត៌មានដែលអ្នកណែនាំបានផ្តល់នោះត្រូវបានអ្នកប្រព្រឹត្តយកទៅអនុវត្ត។ បើគំនិតនោះមិនត្រូវបានអនុវត្តទេ មានន័យថា ចេតនារបស់អ្នកណែនាំនិង ចេតនារបស់អ្នកប្រព្រឹត្តមិនស៊ីគ្នាទេ។

៣.៣ ព្យសនកម្ម (លទ្ធផល)

ដើម្បីឲ្យការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិតអាចផ្តន្ទាទោសបាន៖

១. បទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬបទល្មើសមជ្ឈឹមពិតជាបានប្រព្រឹត្តរួចរាល់ ឬ

២. បទល្មើសឧក្រិដ្ឋ ឬបទល្មើសមជ្ឈឹមនោះបានប៉ុនប៉ង។

ទោះបីជាអ្នកផ្តើមគំនិតបានបញ្ជាឲ្យបុគ្គលម្នាក់ប្រព្រឹត្តអំពើចោរកម្ម ឬប្លន់ តែបើបុគ្គលនោះមិនបានប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសនោះទេ អ្នកផ្តើមគំនិត និងបុគ្គលនោះមិនអាចត្រូវបានផ្តន្ទាទោសចំពោះការបញ្ជានោះដែរ។

បើគ្មានបទល្មើសចោរកម្ម ឬប្លន់កើតឡើងជាក់ស្តែងទេ ប៉ុន្តែបុគ្គលនោះបានប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តអំពើល្មើស អ្នកញុះញង់ និងបុគ្គលនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវបទល្មើសប៉ុនប៉ងនោះ។

---

[5] សូមមើល Catherine Elliot, French Criminal Law, Willan Publishing, 2001, p.90.

[6] ប្រភពដូចគ្នាខាងលើ ទ. ៩០។

<u>ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ៖</u> ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋមាននៅជាមួយគ្រប់បទល្មើសឧក្រិដ្ឋ(មាត្រា ២៧)។ នេះមានន័យថា ឧទាហរណ៍ ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋឃាតកម្មមានជានិច្ច ព្រោះឃាតកម្មជាបទឧក្រិដ្ឋ(ដាក់ពន្ធនាគារចាប់ពី៥ឆ្នាំឡើងទៅ)។ បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើ ឃាតកម្មមិនសំរេច គេអាចចោទពីបទប៉ុនប៉ងឃាតកម្មបាន។

<u>ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទមជ្ឈឹម៖</u> ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទមជ្ឈឹមមានអត្ថិភាពបាន លុះណាតែមានច្បាប់កំណត់(មាត្រា២៧)។ ឧទាហរណ៍ ការប៉ុនប៉ងរុកកួនខាងផ្លូវភេទ (មាត្រា២៥១) មានអត្ថិភាព ពីព្រោះច្បាប់មានចែងពីបទល្មើសរុកកួនខាងផ្លូវភេទ ដែលបែកខ្ញែងចេញពីបទមជ្ឈិមបទរុកកួនខាងផ្លូវភេទ(មាត្រា២៥០) ដែលផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពីប្រាំមួយថ្ងៃដល់បីខែ។ ប៉ុន្តែ គ្មានការប៉ុនប៉ងចាប់ ឃុំឃាំងនិងបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់ឡើយ ពីព្រោះច្បាប់មិនបានចែងពីបទល្មើសប៉ុនប៉ងចាប់ ឃុំឃាំងនិងបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់នេះទេ។ មានតែបទចាប់ ឃុំឃាំងនិងបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំដល់៣ឆ្នាំ (មាត្រា ២៥៣)។ ដូច្នេះបើបុគ្គលម្នាក់មិនបានឃុំខ្លួនបុគ្គលណាមួយដោយខុសច្បាប់ទេ បុគ្គលនោះមិនអាចចោទប្រកាន់ពីបទប៉ុនប៉ងឃុំខ្លួនដោយខុសច្បាប់ឡើយ ពីព្រោះ គ្មានប្រភេទបទល្មើសប៉ុនប៉ងចាប់ ឃុំឃាំងនិងបង្ខាំងដោយខុសច្បាប់ឡើយ។

<u>និយមន័យនៃការប៉ុនប៉ង៖</u> មាត្រា ២៧ បានកំណត់អំពីនិយមន័នៃការប៉ុនប៉ងយ៉ាងដូច្នេះ៖

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកក្នុងបទមជ្ឈិម អាចត្រូវផ្តន្ទាទោសបាន កាលណាលក្ខខណ្ឌខាងក្រោមនេះត្រូវបានបំពេញ ៖

- ចារីបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តបទល្មើស មានន័យថា ចារីបានប្រព្រឹត្តអំពើដែលមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស និង
- ចារីមិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនទៅវិញដោយស្ម័គ្រចិត្ត តែត្រូវបានរាំងស្ទះ ឬអាក់ខាន ដោយឥទ្ធិពលនៃកាល:ទេស:ក្រៅឆន្ទ:របស់ខ្លួន ។

អំពើត្រៀមបម្រុងដែលពុំមានគោលបំណងដោយផ្ទាល់ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស មិនមែនជាការចាប់ផ្តើមអនុវត្តទេ ។

ការប៉ុនប៉ងក្នុងបទលហុ ពុំទទួលការផ្តន្ទាទោសទេ ។

ដំណើរការនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសមានភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នាដូចខាងក្រោម៖

<u>ការគិត</u>៖ តើត្រូវប្រព្រឹត្ត ឬមិនប្រព្រឹត្ត

<u>ការប្តេជ្ញាចិត្ត</u>៖ សម្រេចចិត្តប្រព្រឹត្តបទល្មើស

<u>ការរៀបចំ</u>៖ ជាការធ្វើផែនការ និងការរៀបចំគ្រប់មធ្យោបាយទាំងអស់ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០១ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានកំណត់ថា "ការរៀបចំផែនការទាមទារឲ្យមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់រៀបប្លង់អំពើដែលបង្កើតបានជាបទល្មើសមួយ ឬច្រើន ដែលត្រូវប្រព្រឹត្តបទល្មើសនៅពេលក្រោយ។ គេត្រូវបង្ហាញថា ការធ្វើផែនការជាកត្តារួមចំណែកមួយយ៉ាងធំដល់អំពើប្រព្រឹត្តបទល្មើស" (កថាខ័ណ្ឌ ៥១៨)។

<u>ការអនុវត្តន៍</u>៖ ការធ្វើឲ្យផែនការក្លាយទៅជាសកម្មភាព

<u>លទ្ធផល</u>៖

- ផែនការបានសម្រេច

○ ផែនការបរាជ័យ

ជាគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់ ការរៀបចំមិនត្រូវបានដាក់ទណ្ឌកម្មនៅឡើយទេ ដោយសារតែវាមានហ៊ានពេកក្នុងការកំណត់ពីភាពឃើញច្បាស់នៃបទល្មើស មានន័យថា ច្បាប់មិនដាក់ទណ្ឌកម្មលើការរៀបចំទេ ពីព្រោះការបង្ហើបឲ្យឃើញឬការស្តែងចេញជាបទល្មើសនៅមិនទាន់លេចចេញច្បាស់នៅឡើយ។ ច្បាប់គិតថា បើនៅស្រពេចស្រពិលនៅឡើយ គួរទុកការរៀបចំឲ្យជាប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យ (គោលការណ៍វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនសង្ស័យ)។

ដើម្បីឲ្យគេទទួលខុសត្រូវពីបទល្មើសប៉ុនប៉ង ចារីត្រូវមានចេតនាប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលមិនអាចដកថយបាន។ ឆន្ទៈរបស់គាត់ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រូវតែមានបន្តរហូតដល់កាលៈទេសៈជាក់លាក់ខាងក្រៅណាមួយរារាំងដើម្បីបញ្ឈប់សកម្មភាពរបស់គាត់ ឧទាហរណ៍ គាត់ត្រូវបានប៉ូលីសចាប់បាន។ បើនៅត្រង់ចំណុចមួយបន្ទាប់ពីការរៀបចំការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ចារីសម្រេចថាខ្លួនមិនគួរធ្វើអំពើអាក្រក់បែបនេះដល់ជនរងគ្រោះទេ ដូច្នេះចេតនារបស់គាត់អាចដកមកវិញបាន ហើយដូច្នេះគ្មានបទល្មើសប៉ុនប៉ងកើតឡើងឡើយ។

មានតេស្តមួយចំនួនដើម្បីកំណត់ឲ្យដឹងថាអំពើមួយជាអំពើប៉ុនប៉ង។ នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា មានតេស្តនៃផលវិបាកដោយផ្ទាល់។ តុលាការកំពូលបារាំងបានកំណត់តេស្តមួយចំនួនដែរ។

ការតេស្តវិបាកដោយផ្ទាល់: ការប៉ុនប៉ងត្រូវបានគេរកឃើញដោយហេតុការណ៍បញ្ជាក់ថាជនល្មើសបានចូលទៅក្នុងតំណាក់ការអនុវត្ត ហើយធ្វើអំពើអ្វីម្យ៉ាងដែលមានគោលដៅតំរង់ដោយផ្ទាល់ទៅរកការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលគ្រោងទុក ព្រមទាំងមានចេតនាប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ។ អំពើទាំងឡាយដែលតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងបទល្មើសមួយ គឺជាអំពើទាំងឡាយណាដែលបង្កើតបានយ៉ាងសមរម្យនូវចំណងតភ្ជាប់គ្នារវាងអំពើទាំងនោះនិងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ឧទាហរណ៍ ការភ្ជង់កាំភ្លើងទៅរកជនរងគ្រោះ ដោយដាក់ម្រាមដៃនៅលើកៃ ជាការតភ្ជាប់នៃអំពើត្រៀមកាច់កៃទៅនឹងការសម្លាប់មនុស្សនោះ។ អំពើដែលមិនតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងបទល្មើសមួយទៀត គឺជាអំពើដែលអាចមិននាំទៅរកការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ ឧទាហរណ៍ ការទិញកាំភ្លើងអាចមិនតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងការសម្លាប់មនុស្សទេ ព្រោះការទិញកាំភ្លើងអាចជាការយកទៅប្រើដើម្បីការពារខ្លួន។

តេស្តនៃវិបាកដោយផ្ទាល់

ដំណាក់ការត្រៀមបំរុង	**ដំណាក់ការអនុវត្ត**	**កាលៈទេសៈដែលចូលមកជ្រៀតជ្រែក**	**ការប្រព្រឹត្តបានសំរេច**
(ក)	(អំពើដែលតំរង់ផ្ទាល់ទៅរកការប្រព្រឹត្ត) (ខ)	(គ)	(ឃ)
ប៉ូលីសស្តាប់ឮមនុស្សបីនាក់	ក្រុមនេះត្រូវបានគេឃើញ	កាលៈទេសៈដែល	ហាងមាសត្រូវបានប្លន់។

ពិភាក្សាគ្នាពីផែនការប្លន់ហាងមាសនៅផ្សារថ្មី	មានកាន់កាំភ្លើងនិងបិទមុខ ចេញពីពោធិ៍ចិនតុងនិងធ្វើដំណើរតាមដងមហាវិថីរុស្ស៊ី រួចមកដល់ធនាគារកាណាឌីយ៉ាក៏បត់ទៅរកផ្សារថ្មី៖ <u>អំពើតំរង់ផ្ទាល់</u>៖ លាក់អត្តសញ្ញាណ, កាន់កាំភ្លើង, បត់ទៅផ្សារថ្មី អាចឲ្យគេកំណត់ពីការតភ្ជាប់គ្នាដោយផ្ទាល់រវាងអំពើទាំងអស់នេះ និង ការប្លន់ (អំពើដែលគិតមកដើម្បីតភ្ជាប់ជាមួយគោលដៅ)។ (ខ) នាំតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹង (ឃ)។	មកបង្អាក់ការសំរេចការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ៖ ប៉ូលីសឃើញហើយបញ្ឈប់។ ការប៉ុនប៉ងប្លន់កើតឡើង	គោលដៅនៃអំពើត្រូវបានសំរេច

មានតេស្តមួយទៀត ដែលតុលាការបារាំងបានយកមកប្រើដើម្បីកំណត់ថា តើអំពើមួយជាការប៉ុនប៉ងឬយ៉ាងណា។ តេស្តនោះហៅថា "តេស្តនៃវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្កើយ"។ តេស្តនេះមិនខុសពីតេស្តនៃវិបាកដោយផ្ទាល់ទេ ប៉ុន្តែ តេស្តនេះផ្តោតទៅលើពេលវេលានិងទីកន្លែង ជាសញ្ញានៃការចាប់ផ្តើមការអនុវត្តបទល្មើស។

តេស្តនៃវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្កើយ៖ ការប៉ុនប៉ងត្រូវបានគេកត់សំគាល់ដោយអំពើដែលត្រូវមានវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្កើយដល់ការសំរេចបទល្មើស ដោយអំពើនោះបានឈានដល់ដំណាក់ការអនុវត្តបទល្មើស។

<u>តេស្តនៃវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្កើយ</u>

(Consequence directe et immédiate)

ដំណាក់ការត្រៀមបំរុង (ក)	ដំណាក់ការអនុវត្ត (អំពើដែលដែលមានវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្កើយដល់ការសំរេចការប្រព្រឹត្ត) (ខ)	កាលៈទេសៈដែលចូលមកជ្រៀតជ្រែក (គ)	ការប្រព្រឹត្តបានសំរេច (ឃ)
រៀបចំសម្ភារៈនិងគូសប្លង់ប្លន់ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់ធនាគារ(អំពើនេះអាចតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយការប្លន់)។	ជ្រៀតចូលធនាគារនិងចាំស្ទាក់រថយន្តដឹកប្រាក់ចេញពីធនាគារ។ - <u>*ដោយផ្ទាល់៖*</u> អំពើដាក់ការពួនស្ទាក់មានតំណភ្ជាប់ជាមួយការប្លន់ (អំពើដែលគូសមកដើម្បីតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងគោលដៅ)។ (ខ) នាំទៅរក (ឃ) ដោយត្រង់តែម្តង - <u>*កៀកបង្កើយ៖*</u>ការដាក់ការពួនស្ទាក់នៅសល់តែមួយជំហានទៀតកៀកបង្កើយនឹងការប្លន់ (ពេលនិងទីកន្លែងរវាងកិច្ចអនុវត្ត និងការសំរេចការប្រព្រឹត្តនៅខ្លី)	កាលៈទេសៈដែលបង្អាក់ការសំរេចការប្រព្រឹត្តបទល្មើស៖ អ្នកយាមធនាគារឃើញហើយបញ្ឈប់អ្នកទាំងនោះ៖ មានការប៉ុនប៉ងប្លន់	ធនាគារត្រូវបានប្លន់ (គោលដៅនៃអំពើត្រូវបានសំរេច)
	មនុស្សម្នាក់ចូលក្នុងឡាន, អង្គុយមុខចង្កូត, ហើយស៊កសោចូលប្រដាប់ បញ្ឆេះ។	អ្នកយាមធនាគារឃើញហើយបញ្ឈប់អ្នកទាំងនោះ៖ មានការប៉ុនប៉ង	ឡានបរចេញបាត់ (លួច)

	ដោយផ្ទាល់៖ ស៊ិកសោតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងការបញ្ឆេះម៉ាស៊ីនរួចបរចេញ (លួច) *គៀកបង្កើយ*៖ សោនៅក្នុងប្រដាប់បញ្ឆេះ៖ នៅសល់ពីរជំហានខ្លីទៅកាន់ការបញ្ឆេះនិងបរចេញទៅ។	លួច	
	មនុស្សម្នាក់បើកទូដែកដែលមានលុយនិងអលង្ការ *ដោយផ្ទាល់*៖ បើកទូតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងការយកប្រាក់ទៅបាត់(លួច) *គៀកបង្កើយ*៖ ការបើកទូជាជំហានគៀកបង្កើយជាមួយនឹងការដកយកប្រាក់ចេញទៅ	ឆ្នាំចូលមកនិងបញ្ឈប់ ការបើកទូមិនរួចព្រោះទូនោះមាំពេកមិនមែនជាកាលៈទេសៈបង្អាក់ទេ	យកប្រាក់ចេញទៅ
	ចាប់សង្សារបង្ខាំងនៅក្នុងសណ្ឋាគារ ហើយទូរស័ព្ទភ្ញៀវមករួមភេទ *ដោយផ្ទាល់*៖ បង្ខាំងចលនាស្ត្រីហើយហៅភ្ញៀវតភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ជាមួយការផ្គត់ផ្គង់ភេទឲ្យមនុស្សម្នាក់ទៀត (សញ្ចារកម្ម)	ភ្ញៀវមិនមក៖ ប៉ុនប៉ងពេស្យាកម្ម	ពេស្យាកម្ម

កៀកបង្អើយ៖ ការបង្ខាំងធ្វើ
ឲ្យស្ត្រីនោះត្រៀមខ្លួនជា
ស្រេចឲ្យបំរើផ្លូវភេទ។

តេស្តទាំងពីរមិនមានភាពខុសគ្នាប៉ុន្មានទេ។ តេស្តនៃផលវិបាកដោយផ្ទាល់និងកៀកបង្អើយជាតេស្ត ដែលទាមទារឲ្យការស្តែងចេញជាបទល្មើសកាន់តែប្រត្យក្សឡើង។

៤. ទិដ្ឋភាពរួមនៃបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ (Direct Incitement)

បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ខុសគ្នាពីការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិត។ ការញុះញង់ដោយការផ្តើមគំនិតទាមទារឲ្យមានលទ្ធផលនៃការញុះញង់ (ចារីប្រព្រឹត្ត ឬប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តតាមការញុះញង់) ចំណែកឯបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់មិនទាមទារឲ្យមានលទ្ធផលនៃការញុះ ញង់ទេ។ នៅក្នុងបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ អំពើញុះញង់តែឯកឯងនាំឲ្យអ្នកញុះញង់ទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌបាន។

ជាគោលការណ៍ទូទៅ គឺច្បាប់មិនផ្តន្ទាទោសដល់ការញុះញង់ណាដែលគ្មានបានផលនោះទេ។ មានន័យថា បើការញុះញង់មិននាំទៅដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ការប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេនោះ ច្បាប់ក៏មិនផ្តន្ទាទោសលើការញុះញង់នោះដែរ ទោះបីជាមតិសាធារណជនយល់ឃើញថាការញុះញង់នោះមិនសមស្របក្តី។ តាមទ្រឹស្តីនេះ ច្បាប់ផ្តន្ទាទោសការញុះញង់បាន លុះត្រាតែអំពើដែលប្រព្រឹត្តដោយអ្នកទទួលការញុះញង់ជាអំពើចូលជាបទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាដោយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌដែរ ដូចជាប្លន់ ឃាតកម្មជាដើម។

ប៉ុន្តែ មានស្ថានការណ៍ខ្លះ អំពើដែលប្រព្រឹត្តដោយអ្នកទទួលការញុះញង់ជាអំពើដែលមិនអាចផ្តន្ទាទោសបាន ប៉ុន្តែអំពើញុះញង់នោះជាអំពើអាក្រក់ដែលត្រូវចៀសវាង។ ឧទាហរណ៍ លោក ក បញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យកុមារា ខ លេបថ្នាំសម្លាប់ខ្លួនឯង។ ក្នុងករណីនេះ កុមារា ខ ប្រព្រឹត្តអត្តឃាតកម្ម ហើយអត្តឃាតកម្មមិនមែនជាបទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសទេ។ លោក ក ជាមនុស្សអាក្រក់ណាស់ តែបើតាមគោលការណ៍ទូទៅនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ គេមិនអាចដាក់ទោសលោក ក បានទេ ព្រោះអំពើអត្តឃាតមិនអាចផ្តន្ទាទោសបាន។ បើអំពើអត្តឃាតមិនអាចផ្តន្ទាទោសបាន ដូច្នេះ អ្នកញុះញង់ឲ្យមានអត្តឃាតកម្មក៏មិនអាចផ្តន្ទាទោសបានដែរ។ ការនេះគេហៅថាភាពទាល់ច្រកនៃច្បាប់។ ដូច្នេះ ពួកនីតិករ គឺអ្នកធ្វើច្បាប់ (ដូចជាតំណាងរាស្ត្រ រដ្ឋាភិបាលជាដើម) ត្រូវរកច្រកចេញឲ្យបានដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ។ ដំណោះស្រាយគឺការបង្កើតបទល្មើសញុះញង់ឯករាជ ដែលគេហៅថា "បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់"។ នេះជាវិធីនៃនីតិកម្មបែបបារាំង។ ចំពោះបញ្ហាអត្តឃាតនេះ គេ

បង្កើតបទល្មើសមួយឈ្មោះថា បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យធ្វើអត្តឃាត។ បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់នេះមិនទាមទារឲ្យមានលទ្ធផលទេ។ ដូច្នេះ ការបង្កើតបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់នេះ ជះឥទ្ធិពលទៅលើសេរីភាពរបស់មនុស្សជាពិសេស សេរីភាពក្នុងការនិយាយ ក្នុងការបញ្ចេញមតិ ព្រោះវាមិនទាមទារឲ្យមានលទ្ធផល ហើយមនុស្សម្នាក់អាចទទួលទោសយ៉ាងងាយដោយសារតែមាត់។ ដូច្នេះ គេបង្កើតបទល្មើសញុះញង់សំរាប់តែការណាដែលចាំបាច់ការពារហានិភ័យធំដុំដែលអាចកើតឡើង បើគ្មានការទប់ស្កាត់ជាមុន។

ហេតុផលដែលត្រូវបង្កើតបទល្មើសញុះញង់គឺដើម្បីការពារហានិភ័យដែលកើតឡើងជា**បន្ទាន់និងធ្ងន់ធ្ងរ**ពីអំពើញុះញង់។ ហានិភ័យដែលអាចកើតឡើងពីការញុះញង់មានដូចជា ការបង្កើតចលាចល ការប្រើអាវុធនៅក្នុងចំណោមហ្វូងមនុស្សជាដើម។ អំពើទាំងនេះទាមទារឲ្យមានការទប់ស្កាត់កុំឲ្យកើតឡើងបាន ព្រោះថា បើបានកើតឡើងហើយ វានាំឲ្យមានអន្តរាយដល់អាយុជីវិត ដូច្នេះត្រូវការពារឲ្យបានកុំឲ្យយឺតពេលទាន់។ ហេតុផលខ្លះទៀតដូចជាការពារកុមារកុំឲ្យធ្លាក់ចូលក្នុងការល្បួងឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើអាក្រក់ព្រោះ កុមារងាយនឹងទទួលឥទ្ធិពលមិនល្អនោះណាស់។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរ, ដែលជាក្រមចម្លងពីប្រទេសបារាំង, បានអនុម័តយកបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់មួយចំនួនមាន៖ បទបទញុះញង់ឲ្យបោះបង់ទារក (៣៣០មាត្រា)បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ទៅលើអនីតិជនឲ្យប្រើគ្រឿងស្រវឹង សុំទាន និងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋឬមជ្ឈិម ៣៤៣មាត្រា)-៣៤៥ ,(បទញុះញង់ឲ្យកាន់អាវុធប្រឆាំងអាជ្ញាធរនិងរាស្ត្រគ្នាឯង មាត្រា) ៤៦៤ ,(៤៦៥ ,បទញុះញង់ឲ្យទាហានទៅបំរើបរទេស និងកុំឲ្យស្តាប់បង្គាប់ ,៤៦៨មាត្រា)៤៧១ ,(បទញុះញង់ឲ្យមានការរើសអើង បទញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តប្រឆាំង ,(៤៩៦មាត្រា) (៥០៥មាត្រា) នឹងអ្នករាជការសាធារណៈ និងបទញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ (៤៩៥មាត្រា)។ បទល្មើសញុះញង់ខាងក្រោយគេនេះ (មាត្រា ៤៩៥) អាចមានផលប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញដោយសារន័យទូលំទូលាយពេក។

ដើម្បីការពារសេរីភាពនៃការនិយាយស្តីនិង ការបញ្ចេញមតិ អង្គនីតិបញ្ញត្តិគួរយកសេចក្តីអធិប្បាយរបស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិជាគោលការណ៍ណែនាំ។ សេចក្តីអធិប្បាយនេះ ដែលជាភាសាអង់គ្លេសហៅថា General Comment ជាការបកស្រាយរបស់គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សលើកតិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងនយោបាយ ដើម្បីស្រាយបំភ្លឺន័យនិងវិសាលភាពនៃមាត្រានានានៃកតិកាសញ្ញា។ ដោយសារប្រទេសជាសមាជិកនៃកតិសញ្ញាមានកាតព្វកិច្ចត្រូវអនុវត្តបទបញ្ញត្តិនៃកតិកាសញ្ញា (មាត្រា ២) សេចក្តីអធិប្បាយលើកតិកាសញ្ញាគឺជាប្រទីបសំរាប់នាំផ្លូវឲ្យរដ្ឋជាភាគីអនុវត្តឲ្យស្របតាមចេតនានៃកតិកាសញ្ញា។ ប្រទេសខ្មែរបានធ្វើសច្ចាប័នលើកតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងនយោបាយរួចហើយ ដូច្នេះ ប្រទេសខ្មែរត្រូវតែអនុវត្តតាមសេចក្តីអធិប្បាយលើកតិកាសញ្ញានេះ។

សេចក្តីអធិប្បាយលេខ ៣៤ នៃ កតិកាសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងនយោបាយបានណែនាំថា ការដាក់កំហិតលើសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិនិងការនិយាយស្តីអាចធ្វើបាន តែក្នុងហេតុផលការពារ(១) សន្តិសុខជាតិ (២) សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ (៣) សីលធម៌ និង (៤) សុខភាពសាធារណៈ។

ប៉ុន្តែ ទោះជាមានការដាក់កំហិតលើសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តីនៅក្នុងវិស័យទាំងនេះក្តី រដ្ឋមិនមែនចេះតែធ្វើច្បាប់ហាមប្រាមការនិយាយស្តីតាមតែចិត្តនឹកឃើញនោះទេ។ ច្បាប់អាចដាក់កំហិតការនិយាយស្តីបាន តែក្នុងករណី (១) ចាំបាច់, (២) សមាមាត្រ និង (៣) មានន័យជាក់ច្បាស់គ្រប់គ្រាន់ (sufficient precision) ដែលគេមិនអាចយកទៅបកស្រាយតាមចិត្តចង់។ ឧទាហរណ៍ រដ្ឋមិនអាចអនុម័តច្បាប់ដាក់ទោសការញុះញង់ឲ្យប្រឆាំងនឹងផែនការអភិវឌ្ឍរបស់រដ្ឋាភិបាលបានទេ។ បើក្រឡេកទៅមើលមាត្រា ៤៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បញ្ហាមួយដំបូងគេដែលចោទឡើងគឺ ការមិនមានលក្ខណៈជាក់ច្បាស់គ្រប់គ្រាន់។ មាត្រា នេះ ចែងថា៖

> អំពើញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ប្រព្រឹត្ត**អំពើបង្កឲ្យមានភាពវឹកវរធ្ងន់ធ្ងរដល់សន្តិសុខសង្គម** តាមមធ្យោបាយណាមួយ ក្នុងចំណោមមធ្យោបាយដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៤៩៤ (លក្ខខណ្ឌអត្ថិភាពនៃការញុះញង់) នៃក្រមនេះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទៅ ២ (ពីរ) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ទៅ ៤.០០០.០០០ (បួនលាន) រៀល ប្រសិនបើការញុះញង់នេះគ្មានប្រសិទ្ធភាពទេ។ [*ន័យសង្កត់បន្ថែម*]

មាត្រា ៤៩៤ ចែងថា៖

> ដើម្បីអនុវត្តផ្នែកនេះ ការញុះញង់អាចត្រូវផ្តន្ទាទោស កាលបើអំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្ត៖
>
> ១. ដោយសំដីតាមប្រភេទណាក៏ដោយ ដែលប្រកាសនៅទីកន្លែងសាធារណៈ ឬ នៅក្នុងពេលប្រជុំជាសាធារណៈ។
>
> ២. ដោយសំណេរ ឬ គំនូរ តាមប្រភេទណាក៏ដោយ ដែលត្រូវផ្សព្វផ្សាយ នៅក្នុងចំណោមសាធារណជន ឬ តាំងឲ្យសាធារណជនមើល។
>
> ៣. ដោយគ្រប់មធ្យោបាយទូតគមនាគមន៍សោតទស្សន៍សម្រាប់សាធារណជន។

អ្វីដែលមានលក្ខណៈមិនជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់ នៅក្នុងមាត្រា ៤៩៥ គឺពាក្យ "ភាពវឹកវរធ្ងន់ធ្ងរ" និងពាក្យ "សន្តិសុខសង្គម"។ ពាក្យ "ភាពវឹកវរធ្ងន់ធ្ងរ" នាំមកនូវការបកស្រាយទូលំទូលាយ ដូចជាថាស្ថានភាពប៉ុនណាទៅដែលហៅថាធ្ងន់ធ្ងរ។ ន័យទូលំទូលាយនាំមកនូវការបកស្រាយតាមកបិចិត្ត (តាមការចូលចិត្តឬការចង់ផ្ទាល់ខ្លួន) របស់ចៅក្រម ដែលជាការផ្ទុយនឹងគោលការណ៍ នៃការបកស្រាយតឹងរឹងដែលចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលចែងថា៖

> ក្នុងរឿងព្រហ្មទណ្ឌ ច្បាប់ត្រូវបកស្រាយយ៉ាងតឹងរឹង។ ចៅក្រមមិនអាចពង្រីកវិសាលភាពអនុវត្ត ឬ ប្រព្រឹត្តតាមសទិសភាពបានឡើយ។

យោងតាមសេចក្តីអត្ថាធិប្បាយខាងលើ រដ្ឋជាសមាជិកអាចធ្វើច្បាប់កំរិតសេរីភាពបុគ្គលដើម្បីការពារ(១) សន្តិសុខជាតិ (២)សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ (៣) សីលធម៌ និង (៤) សុខភាពសាធារណៈ។ "សន្តិសុខសង្គម" ជាទូទៅមានន័យថាជាគោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលដើម្បីផ្តល់ការឧបត្ថម្ភផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចដល់មនុស្សគ្មាន

ការធ្វើ មនុស្សជវា មនុស្សពិការ។ល។ (សូមមើលអត្ថន័យនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់ជនទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ មាត្រា ១)។ តើសន្តិសុខសង្គមនេះមានន័យជាសន្តិសុខជាតិ ឬ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ឬអ្វីផ្សេងទៀត?។ កាលណាច្បាប់មានន័យល្ហឹងល្ហើយដូច្នេះ វាបើកដៃឲ្យមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ឬ ចៅក្រមចង់បកស្រាយច្បាប់នោះឲ្យមានន័យជាអ្វីក៏បាន។ ពលរដ្ឋក៏មិនអាចគណនាទុកបានជាមុនថាតើអំពើ ឬ សំដីណាខ្លះដែលអាចចាត់ចូលជាការញុះញង់បង្កឲ្យមានភាពវឹកវរធ្ងន់ដល់សន្តិសុខសង្គមនោះបានឡើយ។

រដ្ឋាភិបាលនិងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សមានពេលខ្លះមានមតិមិនស្របគ្នាលើបញ្ហាតាក់តែងច្បាប់បង្កើតបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ ដែលមានន័យទូលំទូលាយ។ រដ្ឋាភិបាលតែងគិតផ្តល់អាទិភាពនៃសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ សន្តិសុខជាតិ និងប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការអនុវត្តច្បាប់។ អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សតែងគិតដល់អានុភាពនៃច្បាប់ដែលធ្វើឲ្យសិទ្ធិ សេរីភាពរបស់ពលរដ្ឋរួញស្វិត។ ខាងក្រោមនេះជាឧទាហរណ៍នៃការតវ៉ារបស់អ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅប្រទេសបែលហ្ស៊ិកស្តីពីបទញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យប្រព្រឹត្តភេរវកម្ម។ សូមមើលការវិភាគតវ៉ារបស់សម្ព័ន្ធការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅប្រទេសបែលហ្ស៊ិកក្នុងទំព័រ ៖

http://www.liguedh.be/espace-presse/-123communiques-de-presse-1650/2012lincitation-indirecte-au-terrorisme-un-terme-qui-piege-la-liberte-dexpression

សេចក្តីព្រាងច្បាប់របស់ប្រទេសបែលហ្ស៊ិកមួយមានសេចក្តីថា ត្រូវផ្តន្ទាទោស "ជនណាដែលផ្សព្វផ្សាយ ឬដាក់ឲ្យសាធារណជនទទួលបាន តាមរបៀបណាក៏ដោយនូវសារមួយ, ដោយមានចេតនាញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយក្នុងបណ្តាបទល្មើសនានា..., កាលណាការទង្វើនោះ, ទោះបីគាំទ្រដោយផ្ទាល់ក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តីដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសជាលក្ខណៈភេរវកម្ម, បង្កើតជាហានិភ័យឲ្យបទល្មើសមួយឬច្រើនអាចប្រព្រឹត្តបាន"។

សម្ព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្សនេះចោទថា ច្បាប់នេះមិនចាំបាច់ទេ ព្រោះក្រមព្រហ្មទណ្ឌបែលហ្ស៊ិកមានចែងពីបទល្មើសដែលបង្ក្រាបការបង្កដោយផ្ទាល់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ និងបទមជ្ឈិមរួចហើយ (ស្រដៀងគ្នានឹងមាត្រា ៤៩៥ ខ្មែរដែរ) ដែលនេះរួមមានបទឧក្រិដ្ឋភេរវកម្មផងដែរ។ សម្ព័ន្ធនេះរិះគន់ថា ដោយយោលទោះលើពាក្យថា "បង្កដោយប្រយោល" ឬនិយាយម្យ៉ាងទៀតគឺថា សារមិនបានថាច្បាស់ៗថាឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើសភេរវកម្មផងនោះដូច្នេះ ចៅក្រមត្រូវតែវាយស្មានពីអត្ថន័យនៃបទបញ្ញត្តិនេះ។ ការបកស្រាយ "ចេតនាប្រយោល" ជារបៀបមួយអត្តនោម័តខ្លាំងណាស់ និងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។ ពាក្យ "បង្កើតជាហានិភ័យឲ្យបទល្មើសមួយឬច្រើនអាចប្រព្រឹត្តបាន" ក៏នាំឲ្យចៅក្រមស្ទង់មើលខួរក្បាលនៃអ្នកស្តាប់ដើម្បីកំណត់ថាតើអ្នកណាម្នាក់ដែលទទួលសារនោះនឹងទទួលឥទ្ធិពលនៃសារនោះដែរឬទេ។

៥. ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់

ក. ធាតុផ្សំនីត្យានុកូលភាព

នីត្យានុកូលភាពមានន័យថា បទល្មើសនេះត្រូវតែមានចែងនៅក្នុងច្បាប់។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរមានបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ ឲ្យអនីតិជនបរិភោគគ្រឿងស្រវឹង (មាត្រា ៣៤៣)។ នេះជាបទល្មើសញុះញង់តែម្តង មិនមែនជាអំពើញុះញង់ដែលត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសារការប្រព្រឹត្តរបស់អ្នកដទៃតែ។ ចំពោះមាត្រា ៤៩៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលផ្តន្ទាទោសអំពើញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់អាចកើតឡើងបាន លុះត្រាតែសំដី ឬកាយវិការនៃការញុះញង់ដោយផ្ទាល់នោះអំពាវនាវឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយដែលបង្កើតជាធាតុផ្សំនៃបទឧក្រិដ្ឋណាមួយដែលចែងនៅក្នុងក្រមនិងបញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌ។ ឧទាហរណ៍ ការញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យចូលកំទេចហាងទំនិញណាមួយ គឺជាអំពើដែលបង្កើតជាបទល្មើសលួចដែលប្រព្រឹត្តដោយការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសពី បី ទៅ ដប់ឆ្នាំ (ដែលបទឧក្រិដ្ឋមួយ)។ តែការញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើដែលចូលជាបទមជ្ឈិមមានបានរួមផ្សំធាតុនីត្យានុកូលនៃបទញុះញង់ដោយផ្ទាល់ក្រោមមាត្រា ៤៩៥ ទេ។

បទល្មើសញុះញង់នេះ មិនមែនជាការញុះញង់តាមមាត្រា ២៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌទេ។ បើអនុវត្តតាមមាត្រា ២៨, ការញុះញង់ឬបញ្ចុះបញ្ចូលឲ្យអនីតិជនផឹកស្រា អ្នកញុះញង់ ឬ អ្នកបញ្ចុះបញ្ចូលគ្មានទោសទេ ព្រោះបើអនីតិជននោះផឹកតាមអ្នកញុះញង់ អនីតិជននោះមិនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសផឹកគ្រឿងស្រវឹងទេ ព្រោះគ្មានបទល្មើស អនីតិជនផឹកគ្រឿងស្រវឹង។ ដូច្នេះ អ្នកញុះញង់ក៏គ្មានទោសដែរ។ ដោយឡែក នៅក្នុងបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឲ្យអនីតិជនផឹកគ្រឿងស្រវឹង អ្នកញុះញង់ត្រូវមានទោសតែម្តង ដោយគ្រាន់តែបញ្ចុះបញ្ចូលអនីតិជនឲ្យផឹកគ្រឿងស្រវឹង។ បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ ជាបទល្មើសឯករាជ គឺមិនអាស្រ័យលើការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលអ្នកញុះញង់ចង់បាននោះទេ។

ខ. ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត

ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត គឺអ្នកញុះញង់ប្រើមធ្យោបាយណាមួយដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូល ឬគាបសង្កត់ឲ្យមនុស្សម្នាក់ទៀតធ្វើអ្វីមួយដែលច្បាប់ហាមឃាត់ក្តី ឬ មិនហាមឃាត់ក្តី។ អំពើញុះញង់ មានទម្រង់ជាការណែនាំ, បញ្ជា ឬ ការបង្ក (ដូចបានពិពណ៌នានៅផ្នែកខាងលើ)។

តុលាការបារាំងបានចេញវិធានថា ការញុះញង់អាចកើតឡើង លុះត្រាតែមានទំនាក់ទំនងជាក់ច្បាស់និងមិនអាចជំទាស់បាន និងមានចំណងជិតស្និទ្ធរវាងអំពើបង្ក និង បទល្មើសដែលត្រូវប្រព្រឹត្ត (25 févr. 1954: Bull. Crim n° 89). 1883: DP 1884)។ មានន័យថា ពាក្យបង្កនោះត្រូវតែមានន័យជាក់លាក់មិនព្រលាំ មិនអាចបកស្រាយបានច្រើនយ៉ាង ហើយពាក្យបង្កនោះ ត្រូវតែស៊ីគ្នានឹងអំពើដែលនឹងត្រូវប្រព្រឹត្ត។ ឧទាហរណ៍ មនុស្សម្នាក់បានស្រែកទៅហ្វូងមនុស្សថា "ចោរៗ អ្នកពាក់អាវសហ្នឹងហើយជាចោរឆក់ខ្សែក ជួយចាប់ខ្ញុំផង"។ ពាក្យដែលគាត់ស្រែកនេះមិនមានចំណងជិតស្និទ្ធរវាងពាក្យស្រែកបង្កនិង បទល្មើសណាមួយទេ ព្រោះគាត់និយាយច្បាស់ថាឲ្យ "ជួយចាប់" តែមិនបានបង្កឲ្យហ្វូងមនុស្សវាយមនុស្សពាក់អាវសនោះទេ។ តែបើគាត់ស្រែកឲ្យហ្វូង

មនុស្ស "វាយវាឲ្យងាប់ទៅ" នោះពាក្យបង្កបរបស់គាត់មានទំនាក់ទំនងជាក់ច្បាស់មិនអាចជំទាស់បាន និងមានចំណងជិតស្និទ្ធជាមួយអំពើសម្លាប់មនុស្ស។

ដើម្បីអាចផ្ដន្ទាទោសបាន ការបង្កដែលគ្មានផល ត្រូវតែជាញុះញង់ដោយផ្ទាល់ មិនមែនតែនៅក្នុងស្មារតីប៉ុណ្ណោះទេ តែត្រូវចេញជាពាក្យសំដីផងដែរ ថាឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើជាក់ស្ដែងជាកំណត់ ហើយអំពើនោះជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសណាមួយ (T.corr. Beauvais, 20 déc. 1950: Gaz. Pal. 1951)។ ដូច្នេះ ការរិះគន់ ឬ ការសំដែងមតិ មិនមែនជាការបង្កទេ។ ការបង្កដោយផ្ទាល់ គឺជាការបង្កដែលញ៉ាំងឲ្យអ្នកស្ដាប់ ឬ អ្នកមើល ឲ្យប្រែគំនិតទៅរកបទល្មើស (Rouen, 14 déc. 2005: JCP 2006. IV. 2412)។

គ. ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត

ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត គឺអ្នកញុះញង់មានឆន្ទៈជាក់លាក់ដើម្បីញ៉ាំងឲ្យមនុស្សដទៃទៀតកើតចិត្តរំភើបចង់ប្រព្រឹត្ត ឬ មានការទាក់ទាញចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើមួយដែលបង្កើតបានជាបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ (Crim. 29 oct. 1936): Bull. Crim. N° 104) (សូមមើល Dalloz Code pénal 110e edition, p. 2585)។ និយាយម្យ៉ាងទៀតគឺថា ការញុះញង់គឺជាល្បិចដែលធ្វើដោយដឹងខ្លួន ដែលមានគោលដៅធ្វើឲ្យកើតចិត្តរំភើបខ្លាំងនិង បង្កើតមានសិកភាព (ផ្ទត់គំនិត) ដែលខុតទៅរកបទល្មើស ។ ដូច្នេះ អ្នកញុះញង់ត្រូវតែមានចេតនាជាក់លាក់ មិនមែនជាការឆ្លោយមាត់ ដោយធ្វេសប្រហែស ឬនិយាយលេងនោះទេ។ ពាក្យសំដី ឬកាយវិការញុះញង់ត្រូវមានលក្ខណៈច្បាស់គ្មានព្រលាំ ដែលធ្វើឲ្យអ្នកដែលរងការញុះញង់យល់ច្បាស់ថាខ្លួនត្រូវធ្វើអ្វី ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការញុះញង់នោះ។ នេះជាការផ្ដិតចេតនារបស់អ្នកញុះញង់បញ្ចូលទៅក្នុងចិត្តរបស់អ្នកដែលរងការញុះញង់។

ទោះបីមានមូលហេតុ និងគោលដៅចុងក្រោយយ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកបង្កត្រូវតែមានឆន្ទៈជំរុញឲ្យបង្កើតចិត្តតែម្យ៉ាងដើម្បីជំរុញឲ្យមានការប្រព្រឹត្តដែលធ្វើឲ្យខូចខាតដល់ជីវិត ឬ បូរណភាពរាងកាយរបស់មនុស្ស ឬមួយអ្នកបង្កដឹងថាពាក្យដែលខ្លួននិយាយ ឬសំណេរដែលខ្លួនផ្សព្វផ្សាយអាចធ្វើឲ្យអ្នកណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស (Rouen, 14 déc. 2005: JCP 2006. IV. 2412)។ ការប្រើអត្ថបទមួយដែលមានសណ្ឋានជាការបង្កអធិករណ៍ (ការរករឿង) (aggressive) ជេរប្រមាថ និង ហិង្សា ដោយគ្មានភស្តុតាង ឬ សញ្ញាណាមួយដែលធ្វើឲ្យគេសន្មតលើអ្នកនិពន្ធនិងអ្នកបកប្រែ ថាមានឆន្ទៈ ធ្វើឲ្យសាធារណជនមានចិត្តនិងបានឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវិត ឬ បូរណភាពរាងកាយរបស់អ្នកដទៃ (មន្ត្រីប៉ូលីស និងតំណាងរដ្ឋ) មិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីចាត់ទុកថាជាធាតុផ្សំអត្តនោម័តនៃបទល្មើសដែលចោទប្រកាន់នោះទេ។

ឃ. លទ្ធផល

ដូចបានបរិយាយខាងលើហើយ បទញុះញង់ដោយផ្ទាល់មិនទាមទារឲ្យអ្នកដែលត្រូវបានញុះញង់ប្រព្រឹត្តឬប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តអំពើអ្វីមួយ ដើម្បីឲ្យអ្នកញុះញង់ទទួលទោសនោះទេ។ គ្រាន់តែញុះញង់ និងមានចេតនាឲ្យគេធ្វើអ្វីមួយតាមការញុះញង់របស់ខ្លួន អ្នកញុះញង់នោះត្រូវទទួលទោសតែម្ដង។

៦. បទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់និងជាសាធារណៈ (មាត្រា ៤៩៥)

ក. ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត

បទល្មើសត្រូវតែប្រព្រឹត្តិនៅទីសាធារណៈ និងការញុះញង់ត្រូវតែធ្វើដោយផ្ទាល់។

ភាពសាធារណៈនៃអំពើ៖ ដើម្បីឲ្យអ្នកញុះញង់មួយត្រូវបានដាក់ទណ្ឌកម្មតាមមាត្រា៤៩៥ នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការនិយាយឬកាយវិការ ត្រូវតែធ្វើនៅទីសាធារណៈ។ ខាងក្រោមនេះអាចចាត់ទុកជាទីសាធារណៈ៖

- ទីកន្លែងសាធារណៈ (ឧទាហរណ៍ ទីលានសាធារណៈ)
- ការប្រជុំសាធារណៈ (ដូចជា ការប្រមូលផ្តុំគ្នា ការធ្វើបាតុកម្ម)
- ផ្ទាំងក្តា ឬប៉ាណូផ្សព្វផ្សាយ
- សោតទស្សន៍ព័ត៌មាន។

សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិតអំពីទីកន្លែងសាធារណៈសូមអានជំពូក១ ស្តីពីការបរិហារកេរ្តិ៍ជាសាធារណៈ។

ប្រភេទនៃគមនាគមន៍៖ អាចធ្វើឡើងដោយ និយាយពាក្យសំដី ការសរសេរ គំនូរ ឬ ការផ្សព្វផ្សាយ តាមរយៈសារព័ត៌មាន។

ខ. ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត

ដូចបានពិពណ៌នានៅក្នុងផ្នែកនៃបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ខាងលើរួចហើយ ដើម្បីដាក់ទណ្ឌកម្មលើបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់និងសាធារណៈបាន គេត្រូវរកឲ្យឃើញនូវចេតនារបស់អ្នកញុះញង់ដើម្បីញ៉ាំងឲ្យមនុស្សផ្សេងទៀតដុះគំនិតដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬធ្វើឲ្យមនុស្សផ្សេងនោះមានការចាប់ចិត្តនឹងបទល្មើសដែលអ្នកញុះញង់បានអំពាវនាវ។ ការញុះញង់ជាកលល្បិចដែលអ្នកញុះញង់បង្កើតដើម្បីធ្វើមនុស្សផ្សេងទៀតរំភើបខ្លាំងចង់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលត្រូវញុះញង់។ ដូច្នេះ មិនមែនគ្រាន់តែជាការចៃដន្យ ឬការធ្វេសប្រហែសក្នុងការបញ្ចេញសំដី/កាយវិការ/រូបភាពរបស់គាត់ទៅកាន់អ្នកដទៃឡើយ។ អ្នកញុះញង់ត្រូវមានការដឹងយ៉ាងពេញលេញនូវអ្វីដែលខ្លួនកំពុងធ្វើ និងអ្វីដែលនឹងកើតមានឡើង។

នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០១ នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីឲ្យការញុះញង់កើតមានបាន "ជនសង្ស័យត្រូវតែមានចេតនាចង់បង្ក ឬញ៉ាំង [អ្នកផ្សេង] ឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬត្រូវបានដឹងពីអភិភវនីយភាព [ភាពទំនងយ៉ាងខ្លាំង] ថាបទល្មើសមួយនឹងត្រូវបានប្រព្រឹត្តតាមការញុះញង់"។

គ. លទ្ធផល

ដោយសារបទល្មើសញុះញង់ជាសាធារណៈ និងដោយផ្ទាល់ ជាប្រភេទបទល្មើសញុះញង់ដោយផ្ទាល់ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤៩៤ និងមាត្រា ៤៩៥នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បទល្មើសនេះមិនតម្រូវឲ្យមានលទ្ធផលនៃអំពើនៃការញុះញង់ឡើយ។ នេះមានន័យថា មិនតម្រូវឲ្យមានការប្រព្រឹត្ត ឬប៉ុនប៉ងឡើយ។ បុគ្គលដែលត្រូវបានគេញុះញង់មិនចាំបាច់ធ្វើអំពើឡើយ។

៧. បន្ទុកភស្តុតាងនៃបទល្មើសញុះញង់ជាសាធារណៈនិង ដោយផ្ទាល់

ខាងអយ្យការត្រូវលើកភស្តុតាងមកបង្ហាញទាក់ទងនឹងរឿងខាងក្រោមនេះ៖

(ក) ភាពជាសាធារណៈនៃអំពើ៖

- ទីកន្លែងដែលពាក្យពេចន៍ត្រូវបានបន្លឺ ឬទំនាក់ទំនងត្រូវបានធ្វើ។
- មធ្យោបាយនៃគមនាគមន៍៖ ព័ត៌មានសោតទស្សន៍

ឧទាហរណ៍ មនុស្សម្នាក់សុំឲ្យហាងចម្លងខិត្តប័ណ្ណមួយដែលមានន័យសុំកងកម្លាំងបែរអាវុធទៅរករដ្ឋាភិបាលវិញ។ ខិត្តប័ណ្ណនោះមិនបានចែកចាយទៅណាទេ ដោយម្ចាស់ហាងដាក់នៅក្នុងប្រអប់ក្រដាស។ មានអតិថិជនម្នាក់ចូលមកឃើញក្រដាសមួយសន្លឹកនៅសល់លើម៉ាស៊ីន រួចក៏យកទៅប្តឹងប៉ូលីស។ ខិត្តប័ណ្ណនេះមិនត្រូវបានផ្សាយជាសាធារណៈទេ ព្រោះវាមិនមែនតាំងឬបាចឲ្យឲ្យសាធារណជនមើល។

(ខ) ការញុះញង់ដោយផ្ទាល់៖

- បញ្ជាក់ថា អំពើដែលអ្នកញុះញង់អំពាវនាវបង្កើតបានជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសណាមួយដែលត្រូវបានចែងនៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ។ ឧទាហរណ៍ បើការចោទប្រកាន់អ្នកញុះញង់ពីបទញុះញង់ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើប្លន់ គេត្រូវបញ្ជាក់ថា តើពាក្យដែលអ្នកញុះញង់ប្រើក្នុងការអំពាវនាវឲ្យអ្នកផ្សេងធ្វើនោះ ជាពាក្យសំដៅលើអំពើអ្វី (ដូចជាហៅឲ្យប្រើកម្លាំងសម្រុកចូលក្នុងហាងទំនិញហើយយកចំណីមកចែកគ្នាបរិភោគ) អំពើនោះចាត់ចូលជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសប្លន់ (លួចដោយមានស្ថានទម្ងន់) ដែរឬទេ។
- បង្ហាញភស្តុតាងថា តើពាក្យដែលអ្នកញុះញង់និយាយមានភាពច្បាស់ និងអាចឲ្យគេយល់បានថាគាត់ចង់ឲ្យគេប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយជាក់លាក់ដែរឬទេ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីខាងលើខាងចោទត្រូវតែបញ្ជាក់ថា តើអ្នកស្តាប់/អ្នកមើល យល់ថាអ្នកញុះញង់ពិតជាចង់ឲ្យពួកគេប្រព្រឹត្តិអំពើប្លន់មែនឬទេ។

(គ) ចេតនា៖

- ខាងចោទត្រូវបញ្ជាក់ថា អ្នកញុះញង់ត្រូវមានចេតនាជាក់លាក់ក្នុងការល្បួងសាធារណជនឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើល្មើស ឬត្រូវតែបានដឹងថា បទល្មើសមួយទំនងយ៉ាងខ្លាំងថានឹងត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយសារការអំពាវនាវរបស់ចុងចោទ។ មានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និតរវាងការញុះញង់ និងអភិភវនីយភាពការកើតឡើងនៃបទល្មើស។

៨. មធ្យោបាយការពារ

ក. ចារីធ្វើអំពើដោយខ្លួនរបស់គេ៖ ឧទាហរណ៍ ក្នុងការធ្វើបាតុកម្ម មនុស្សមួយចំនួនបានប្រព្រឹត្តអំពើចោរកម្មដោយខ្លួនឯង អ្នករៀបចំមិនបានអំពាវនាវ ឬស្នើឲ្យពួកគេប្រព្រឹត្ត អំពើចោរកម្មឡើយ។

ខ. ពាក្យញុះញង់ មិនមានខ្លឹមសារអំពាវនាវឲ្យប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋឡើយ៖ ដោយសារតែការបញ្ចេញនូវពាក្យពេចន៍ដែលអំពាវនាវដល់សាធារណជនត្រូវតែមានភាពច្បាស់លាស់ និងអាចយល់បានដល់សាធារណជន ដូច្នេះពាក្យសំដីដែលគ្មានន័យចង់ឲ្យមានការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋ មិនបង្កើតបានជាការញុះញង់សាធារណៈ

និងដោយផ្ទាល់ទេ ពីព្រោះ វាមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្កើតធាតុចេតនារបស់អ្នកនិយាយឡើយ។ ការនិយាយដោយធ្វេសប្រហែសមិនបង្កើតបានជាចេតនាជាក់លាក់ដើម្បីញុះញង់ និងបង្កឲ្យមានការប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋឡើយ។

គ. ការអំពាវនាវឲ្យធ្វើសកម្មភាព មិនមែនជាអំពើខុសច្បាប់ឡើយ៖ ជួនកាល ការអំពាវនាវឲ្យធ្វើសកម្មភាពមួយដែលមិនខុសច្បាប់ ទោះបីជាវាប្រឆាំងទៅនឹងគោលនយោបាយក៏ដោយ ក៏ការ អំពាវនាវនោះក៏មិនមែនជាការញុះញង់ដោយផ្ទាល់ឡើយ។

ឃ. ការធ្វើឲ្យវឹកវរដល់សន្តិសុខសង្គម៖

១. មិនមាននិយមន័យនៃពាក្យសន្តិសុខសង្គម។ សូម្បីតែពាក្យ "សន្តិសុខសង្គម" ត្រូវបានបកស្រាយដូចជា ការធ្វើឲ្យមានភាពវឹកវរដល់ចរាចរ នេះមិនមែនជាចំណុចគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បង្កើតឲ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋឡើយ។ ដូច្នេះមាត្រា៤៩៥ មានលក្ខណៈខុសពីនេះ។ សំណួរអាចចោទឡើងថា អ្វីជាគោលបំណងនៃច្បាប់នេះ? តើជាការរារាំងការបញ្ចេញមតិដែលញុះញង់ឲ្យមានការប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទបង្ហឹម ឬ ការបទលហុ (ដូចជា ការបំពានចរាចរ)?

២. សេចក្តីណែនាំពីគណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស អត្ថាធិប្បាយទូទៅលេខ ៣៤ នៃកិច្ចប្រជុំលើកទី ១០២ ថ្ងៃទី១១ ដល់២៩កក្កដា ឆ្នាំ២០១១។ សូមពិភាក្សាថាតើ មាត្រា៤៩៤ និង មាត្រា៤៩៥ ចូលទៅក្នុងការរិតត្បិតដែលអាចធ្វើបាន ស្របតាមកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពី សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយដែរឬទេ?

៩. ការប្រៀបធៀបជាមួយប្រទេសផ្សេងទៀត

នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ពាក្យញុះញង់ដែលគ្មានអានុភាពអ្វីសោះ មិនអាចផ្តន្ទាទោសបានទេ។ នេះសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការកំពូលអាមេរិកក្នុងរឿងក្តីរវាង Brandenburg និង Ohio ដែលថា "កិច្ចធានារបស់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនូវសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ និងសេរីភាពនៃសារព័ត៌មាន មិនអនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋធ្វើការហាមប្រាម ឬបដិសេធការតស៊ូមតិឲ្យប្រើប្រាស់កំលាំង ឬរំលោភច្បាប់ទេ **លើកលែងតែការតស៊ូមតិមានទិសដៅញុះញង់ ឬ បង្កើតនូវសកម្មភាពឥតច្បាប់ និងទំនងជាញុះញង់ ឬបង្កើតឲ្យមានសកម្មភាពបែបនោះ**" ហើយ "ការបង្រៀនដែលមានលក្ខណៈអរូបិយតែមួយមុខ.....ពីភាពត្រឹមត្រូវខាងសីលធម៌ ឬក៏ពីភាពចាំបាច់ខាងសីលធម៌ដែលត្រូវប្រើកំលាំង និងហិង្សាក្តី ក៏វាមិនដូចគ្នា**ការរៀបចំក្រុមមួយឲ្យធ្វើសកម្មភាពហិង្សា និងនាំក្រុមនោះទៅរកសកម្មភាពបែបនោះដែរ...**។ ច្បាប់ដែលខកខានក្នុងការគូសបន្ទាត់សំរាប់ធ្វើការបែងចែកនេះ ជាច្បាប់ដែលរំលោភដែលមិនអាចអនុញ្ញាតបានលើសេរីភាពដែលធានាដោយវិសោធនកម្មលើកទី១ និងទី ១៤"។

យោងតាមការសម្រេចនេះ ការតស៊ូមតិមួយអាចដាក់ទណ្ឌកម្មបាន ប្រសើនបើមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និតជាពេលវេលា រវាងអំពើញុះញង់ និងលទ្ធផលដែលបង្កើតបានជាទម្រង់នៃសកម្មភាពឥតច្បាប់ទម្លាប់ឧទាហរណ៍ ការគ្រោមរៀបចំសកម្មភាពហិង្សា។

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌស្តីពីសមាគមជនឧក្រិដ្ឋ នៃរដ្ឋអូហៃយ៉ូ ដាក់ទណ្ឌកម្មចំពោះបុគ្គលដែល "ធ្វើការតស៊ូមតិ ឬបង្រៀនពីកាតព្វកិច្ច ភាពចាំបាច់ ឬភាពត្រឹមត្រូវ" នៃអំពើហិង្សា "ជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីធ្វើឲ្យសម្រេចនូវកំណែទម្រង់ឧស្សាហកម្ម ឬកំណែទម្រង់នយោបាយ" ឬបុគ្គលដែលបោះពុម្ព ឬផ្សាយបន្ត ឬតាំងបង្ហាញនូវសៀវភៅ ឬក្រដាសដែលមានការតស៊ូមតិ បែបនោះ ឬ បុគ្គលដែល "ធ្វើយុត្តិកម្ម" ការប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សា "ដោយមានចេតនាធ្វើជាឧទាហរណ៍, ផ្សាយ, ឬតស៊ូមតិអំពីភាពត្រឹមត្រូវនៃទ្រឹស្តីពីសមាគមជនឧក្រិដ្ឋ" ឬបុគ្គលដែល "ប្រជុំគ្នាដោយស្ម័គ្រចិត្ត" ជាមួយក្រុមមួយទៀតដែលបង្កើតឡើងសំរាប់ "បង្រៀន ឬតស៊ូមតិពីទ្រឹស្តីនៃសមាគមជនឧក្រិដ្ឋ"។

ក្នុងករណី មេដឹកនាំនៃក្រុម Ku Klux Klan ត្រូវកាត់ទោសតាម ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌស្តីពីសមាគមជនឧក្រិដ្ឋពី បទអំពាវនាវឲ្យទទួលស្គាល់កាតព្វកិច្ច ភាពចាំបាច់ ឬភាពត្រឹមត្រូវនៃបទល្មើស វិទ្ធេទកម្ម អំពើហិង្សា ឬ វិធីមិនស្របច្បាប់នៃភេរវកម្ម ជាមធ្យោបាយមួយដើម្បីឲ្យសម្រេចបាននូវកំណែទម្រង់ ឧស្សាហកម្ម ឬនយោបាយ និងពីបទប្រមូលផ្តុំដោយស្ម័គ្រចិត្តជាមួយសមាគម, ក្រុម, ឬការប្រមូលផ្តុំបុគ្គលដើម្បីបង្រៀន ឬតស៊ូមតិនូវទ្រឹស្តីនៃសមាគមជនឧក្រិដ្ឋ។ ប្រធានក្រុមនេះត្រូវបានផាកពិន័យចំនួនមួយពាន់ដូល្លារ និងកាត់ទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារពី១ឆ្នាំដល់១០ឆ្នាំ។

បុរសម្នាក់បានទូរស័ព្ទទៅអ្នករាយការណ៍ព័ត៌មានស្តីនៃស្ថានីយ៍ទូរទស្សន៍ Cincinnati ហើយអញ្ជើញគាត់ទៅចូលរួមនៅក្នុងការជួបជុំនៃក្រុម Ku Klux Klan។ ដោយមានកិច្ចសហការពីអ្នករៀបចំជាច្រើននាក់ អ្នករាយការណ៍ពត៌មាន និងអ្នកថតរូបបានចូលរួមក្នុងជួបជុំ និងថតភាពយន្តព្រឹត្តិការណ៍នោះ។ បន្ទាប់មក ឆាកខ្លះនៃភាពយន្តត្រូវបានចាក់ផ្សាយនៅតាមស្ថានីយ៍ក្នុងស្រុក និងតាមបណ្តាញថ្នាក់ជាតិ។ រដ្ឋអាជ្ញាបង្ហាញអត្តសញ្ញាណរបស់បុរសនោះថាជាមនុស្សដែលទាក់ទងជាមួយអ្នករាយការណ៍ ហើយជាអ្នកដែលនិយាយនៅការប្រជុំនោះ។ រដ្ឋក៏បានបង្ហាញរបស់ជាភស្តុតាងជាច្រើនដែលឃើញនៅក្នុងភាពយន្ត រួមទាំងកាំភ្លើងដៃមួយ កាំភ្លើងមួយ កាំភ្លើងបាញ់សត្វមួយ គ្រាប់រំសេវ ព្រះគម្ពីមួយក្បាល និងឈ្នួតក្បាលក្រហមចាស់មួយដែលអ្នកនិយាយនៅក្នុងភាពយន្តពាក់។

ភាពយន្តមួយបានបង្ហាញពីអ្នកដែលមានឈ្នួតក្បាលចំនួន១២នាក់ អ្នកខ្លះក្នុងចំណោមនោះបានកាន់កាំភ្លើង។ ពួកគេបានប្រមូលផ្តុំគ្នានៅជុំវិញឈើឆ្កាងមួយធំ ដែលគេដុត។ គ្មាននរណាម្នាក់មានវត្តមានក្រៅពីអ្នកចូលរួម និងអ្នកយកព័ត៌មានដែលថតសកម្មភាពនោះឡើយ។ ពាក្យពេចន៍ដែលបន្លឺឡើងនៅក្នុងទស្សនីយភាពនោះមិនអាចគេយល់បានថាដូចម្តេចទេ ប៉ុន្តែមានឃ្លានេះម្តុំនោះម្តុំដែលអាចឲ្យគេយល់បានថា ជាពាក្យមើលងាយដល់ជនស្បែកខ្មៅ និងឃ្លាមួយទៀតនិយាយមើលងាយជនជាតិជីហ្វ។ ឆាកមួយទៀតនៅក្នុងភាពយន្តដដែលបង្ហាញពីបុរសនោះ នៅក្នុងសំលៀកបំពាក់បែបប្រពៃណី Klan កំពុងធ្វើសុន្ទរកថា។ ខ្លឹមសារនៃសន្តរកថានោះមានដូចខាងក្រោម:

> នេះជាការជួបប្រជុំរបស់អ្នករៀបចំ។ ថ្ងៃនេះយើងមានសមាជិកថ្មីមួយចំនួនដែរគឺ---យើងមាន រាប់រយនាក់ សមាជិករាប់រយនាក់ទូទាំងរដ្ឋអូហៃយូ។ ខ្ញុំអាចដកស្រង់សំដីពីអត្ថបទកាសែត Dispatch នៅពី Columbus, Ohio ដែលផ្សាយនៅព្រឹកថ្ងៃអាទិត្យកាលពី៥សប្តាហ៍មុន។ ក្រុម Klan មានសមាជិកច្រើនជាងអង្គការផ្សេងៗទៀតក្នុងរដ្ឋអូហៃយូ។ យើងមិនមែនជាអង្គការចងគំនុំនោះទេ ប៉ុន្តែបើប្រធាធិបតីរបស់យើង សភារបស់យើង តុលាការកំពូលរបស់យើង បន្តកៀបសង្កត់ពួកស្បែកស ជាពូជសាសន៍ Caucasian វាអាចមានការសងសឹកកើតឡើង។
>
> យើងនឹងដង្ហែក្បួនទៅសភានៅថ្ងៃទី ៤ ខែកក្កដា ដែលមានមនុស្ស៤០ម៉ឺននាក់។ ចេញពីទីនោះ យើងនឹងបំបែកជាពីរក្រុម មួយក្រុមដង្ហែតាមបណ្តោយផ្លូវ Augustine រដ្ឋ Florida, និងក្រុមផ្សេងទៀត ដង្ហែទៅMississippi។ សូមអរគុណ។

ខ្សែភាពយន្តទី២បង្ហាញមនុស្សពាក់ឈ្នួតក្បាល ០៦នាក់ ម្នាក់ក្នុងចំណោមនោះ បន្ទាប់មកមានអត្តសញ្ញាណជាជនជាប់ចោទ បាននិយាយសាឡើងវិញនូវពាក្យដែលស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសំដីដែលថតនៅក្នុងខ្សែភាពយន្តទី១។ ការនិយាយអំពីលទ្ធភាពនៃ "ការសងសឹក" ត្រូវបានកាត់ចេញ ហើយបន្ថែមប្រយោគមួយៈ "ជាមតិខ្ញុំ ខ្ញុំជឿជាក់ថា ពួកស្បែកខ្មៅគួរតែត្រឡប់ទៅប្រទេសអាហ្វ្រិក ជនជាតិ ជីហ្វទៅប្រទេសអ៊ីស្រាអែលវិញ"។ ទោះបីជាជាមនុស្សមួយចំនួននៅក្នុងខ្សែភាពយន្តនោះមានកាន់អាវុធ ប៉ុន្តែអ្នកធ្វើសុន្ទរកថាមិនបានកាន់ទេ។

ឯកសារយោង

Catherine Elliot, French Criminal Law, Willan Publishing, 2001
Gastoni et al, Droit pénal général, Dalloz, 15e édition, 1995
Human Rights Committee, General Comment 34 on Article 19, ICCPR.
Brandenburg v. Ohio, 395 U.S. 444 (June 9, 1969), available at
http://www.law.cornell.edu/supct/html/historics/USSC_CR_0395_0444_ZO.html
Guidance from United Nations, Economic and Social Council, UN Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities, Siracusa Principles on the Limitation and Derogation of Provisions in the ICCPR) http://graduateinstitute.ch/faculty/clapham/hrdoc/docs/siracusa.html

Bull. Crim. ព្រឹត្តិបត្តិសាលដីកានៃសភាព្រហ្មទណ្ឌនៃសាលាវិនិច្ឆ័យបារាំង។

T. corr. (Tribunal, Chambre correctionnelle) សាលាក្តី ផ្នែកមជ្ឈិម

TGI (Tribunal de grande instance) សាលាដំបូង

JCP (Juris-Classeur périodique (Semaine juridique), édition générale: មូលដ្ឋានទិន្នន័យសំរាប់ការស្រាវជ្រាវគតិយុត្តចេញប្រចាំ, ការផ្សាយទូទៅ

Crim. (Chambre criminelle de la cour de cassation) សភាព្រហ្មទណ្ឌនៃសាលាវិនិច្ឆ័យ

Gaz. Pal. (La Gazette du Palais) ទស្សនាវដ្ដីនៃវិមានយុត្តិធម៌ (តុលាការ)។

Ibid. (Au meme endroit) នៅកន្លែងដដែល។

S. (Receuil Sirey) កម្រងទូទៅនៃច្បាប់និងសាលដីកាដែលបង្កើតឡើងដោយលោក Jean-Baptiste Sirey (1762-1845)។